

Rapport Nr. 0181

Archeologienota

Nieuwerkerken, Mierhoopweg 34
Verslag van Resultaten

Titel

Archeologienota Nieuwerkerken, Mierhoopweg 34: Verslag van Resultaten

Auteur(s)

Jeroen Verrijckt & Emma Keersmaekers

Erkende archeoloog

2015/00053

Jeroen Verrijckt

Projectnummer J. Verrijckt

2019-274

Projectnummer Onroerend Erfgoed

2019H288

Plaats en datum

Beerse, 7 oktober 2019

© J. Verrijckt bvba. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming.

Inhoud

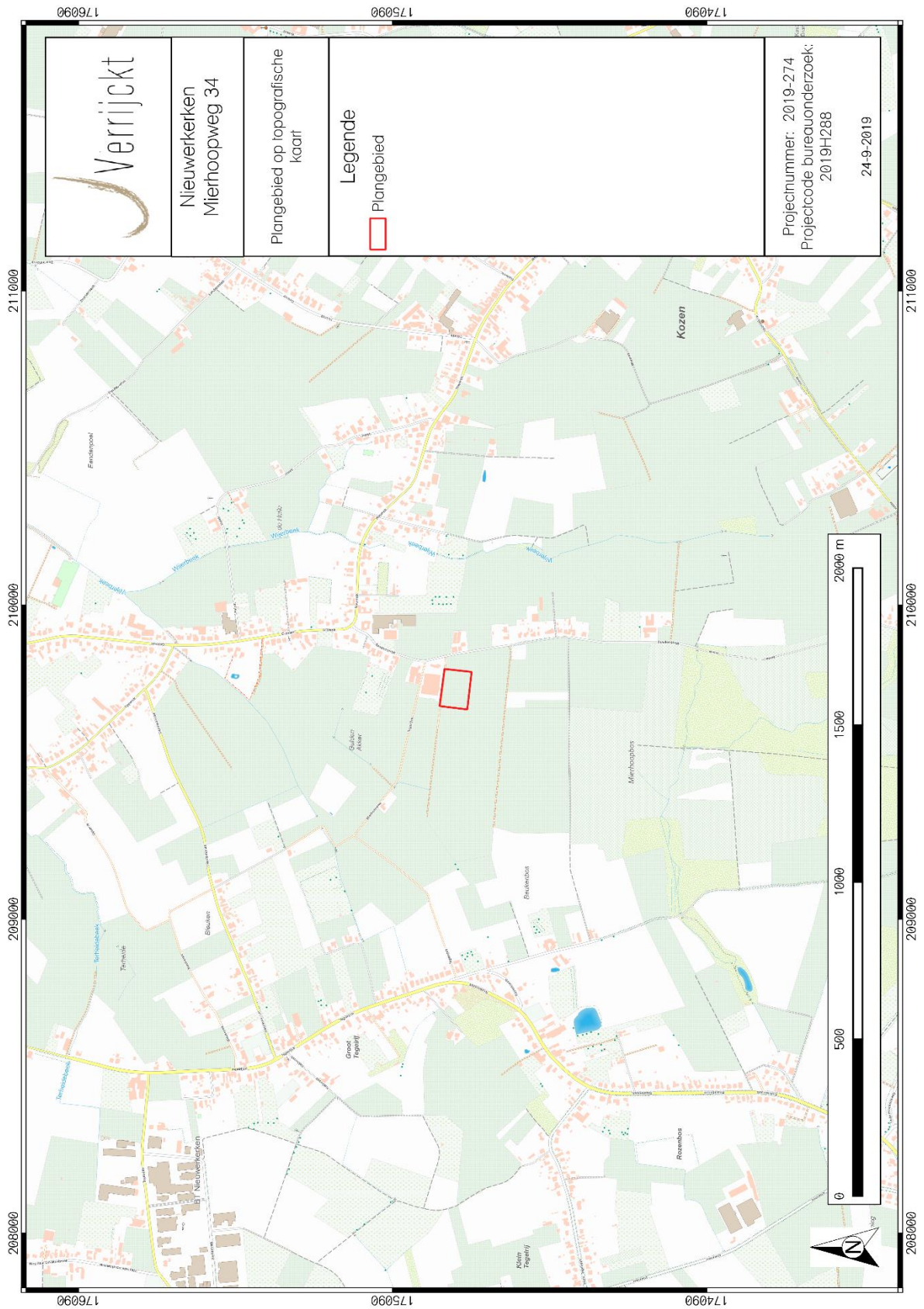
1	Bureauonderzoek.....	1
1.1	Beschrijvend gedeelte	1
1.1.1	Administratieve gegevens	1
1.1.2	Onderzoeksopdracht	4
1.1.3	Juridisch kader.....	4
1.1.4	Randvoorwaarden	5
1.2	Werkwijze en strategie.....	5
1.3	Aanleiding	6
	Huidige situatie en gekende verstoringen	6
	Geplande werken en bodemingrepen	7
1.4	Assessmentrapport.....	9
1.4.1	Topografische situering	9
1.4.2	Landschappelijke en hydrografische situering	9
1.4.3	Geologische situering	12
1.4.4	Bodemkundige situering	12
1.4.5	Historische bronnen	19
1.4.6	Cartografische bronnen	19
1.4.7	Archeologisch bronnen	26
1.5	Besluit	28
1.5.1	Beantwoording onderzoeksvragen	28
1.5.2	Archeologische verwachting	29
1.5.3	Potentieel op kennisvermeerdering	29
1.5.4	Afweging noodzaak verder vooronderzoek	30
1.5.5	Samenvatting	32
2	Lijst met figuren	33
3	Plannenlijst	33
4	Bibliografie	36
5	Bijlagen.....	37

1 Bureauonderzoek

1.1 Beschrijvend gedeelte

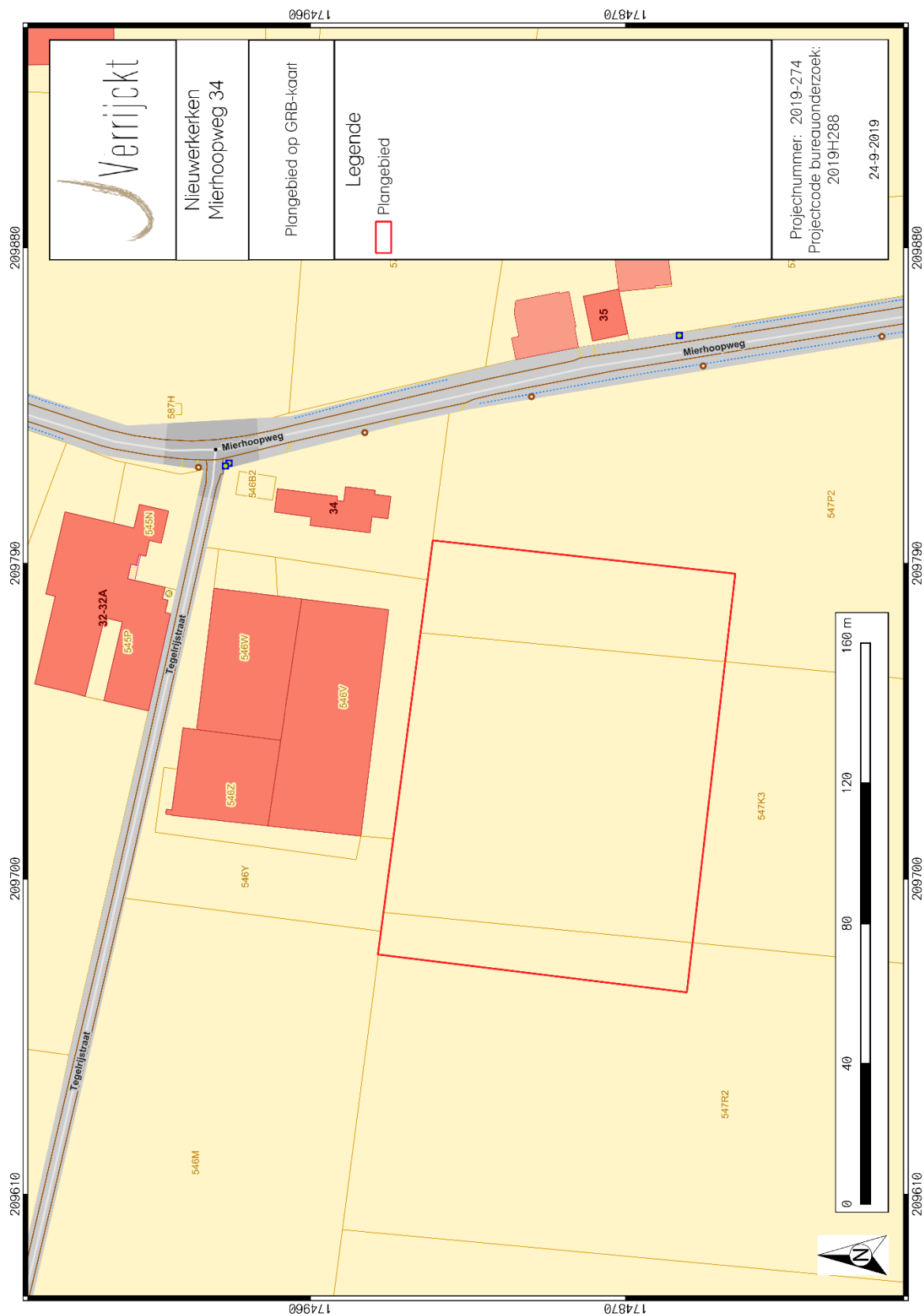
1.1.1 Administratieve gegevens

Projectcode J. Verrijckt		nieu
Projectcode Onroerend Erfgoed		2019H288
locatie	Provincie	Limburg
	Gemeente	Nieuwerkerken
	Deelgemeente	Wijer
	Straat	Mierhoopweg
Kadastrale gegevens	Gemeente	Nieuwerkerken
	Afdeling	3 (Wijer)
	Sectie	B
	Percelen	547P (deel); 547K3 (deel) en 547R2 (deel)
Coördinaten	Noordoost	X: 209796,563163507 Y: 174925,082701422
	Noordwest	X: 209678,424411699 Y: 174940,739054908
	Zuidoost	X: 209787,059050483 Y: 174838,793049131
	Zuidwest	X: 209667,619953335 Y: 174852,610126815
Oppervlakte plangebied		Ca. 10509 m²
Oppervlakte bodemingreep		Ca. 8075 m²
Erkend Archeoloog		2015/00053 Jeroen Verrijckt

Figuur 1: Plangebied op topografische kaart¹

¹ AGIV 2018a

Figuur 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB)²

² AGIV 2018d

1.1.2 *Onderzoeksopdracht*

De aanleiding van het bureauonderzoek vormt de geplande bouw van een nieuwe loods aan de Mierhoopweg in Nieuwerkerken. Dit bureauonderzoek is de eerste stap in het archeologisch vooronderzoek met het oog op het bekomen van een bekrachtigde archeologienota in het kader van het Onroerendergoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerendergoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014.

Hierbij wordt een archeologische verwachting opgesteld voor het plangebied. Deze verwachting wordt tezamen met de geplande bodemingrepen bestudeert. Op basis hiervan wordt beoordeeld of eventuele archeologische waarden verstoord worden én dat er een potentiële kenniswinst te behalen is bij verdere onderzoeken binnen het plangebied. Het uiteindelijke doel is het formuleren van een advies hoe deze mogelijke archeologische waarden beschermt of onderzocht dienen te worden, of wordt het plangebied vrijgegeven. Dit advies is bindend van zodra de archeologienota is goedgekeurd door Onroerend Erfgoed.

Om een gedegen advies op te stellen dienen minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord te worden:

- Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?
- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?
- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

1.1.3 *Juridisch kader*

In het kader van het Onroerendergoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerendergoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de werken. Dit kan door behoud in situ, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of ex situ, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Onderdeel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om in situ behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek. Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen vernietigd worden, is een archeologisch onderzoek nodig. Er wordt een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het projectgebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch

potentieel van het projectgebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het projectgebied, zal de bodem onderzocht worden op gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

Deze archeologienota dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed en nadien bij de aanvraag gevoegd te worden. Van zodra de archeologienota bekrachtigd is, is deze bindend.

Binnen het plangebied wordt een nieuwe loods gerealiseerd. Hierbij bedraagt de totale oppervlakte van het plangebied 10509 m² en bedraagt de bodemingreep 10509 m². Het plangebied is niet gelegen in een beschermde archeologische site of gebied waar geen archeologische waarden te verwachten zijn.³

De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt 3.000m² of meer én de ingreep in de bodem is minstens 100m² bedraagt. Hierdoor dient, volgens het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, een archeologienota te worden toegevoegd aan de omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen.

1.1.4 Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

1.2 Werkwijze en strategie

Hierbij wordt een archeologische verwachting opgesteld voor het plangebied. Deze verwachting wordt tezamen met de geplande bodemingrepen bestudeerd. Op basis hiervan wordt beoordeeld of eventuele archeologische waarden verstoord worden én dat er een potentiële kenniswinst te behalen is bij verdere onderzoeken binnen het plangebied. Het uiteindelijke doel is het formuleren van een advies hoe deze mogelijke archeologische waarden beschermd of onderzocht dienen te worden, of wordt het plangebied vrijgegeven.

Informatie over de geplande werken werd aangeleverd door de initiatiefnemer om een zo duidelijk mogelijk zicht te krijgen van de geplande werken en hun impact.

Om een beeld te kunnen creëren van de fysisch-geografische situatie en landschappelijke ligging, is er beroep gedaan op de gekende geografische, geologische en bodemkundige bronnen.

- GRB/kadasterkaart
- Topografische kaart
- Orthofoto
- Tertiairgeologische kaart

³ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017

- Quartairgeologische kaart
- Bodemkaart

Vervolgens wordt een historische en archeologische analyse van het plangebied uitgevoerd. Hierbij wordt zowel archeologische als historische vakliteratuur en het beschikbare historische en archeologische kaartmateriaal geraadpleegd. Dit historische kaart materiaal kan een beeld geven van de evolutie van het landgebruik in en in de omgeving van het plangebied. Naast de gangbare historische kaarten is ook Cartesius geraadpleegd.⁴

Volgend archeologisch en historisch kaartmateriaal werd geconsulteerd:

- CAI-kaart
- Ferrariskaart
- Atlas der Buurtwegen
- Poppkaart
- Vandermaelenkaart

Het kaartmateriaal in deze archeologienota werd opgesteld met QGIS, dit is een vrij en open source geografisch informatiesysteem.

Er werden geen externe specialisten betrokken bij dit onderzoek en geen wetenschappelijke advisering ingewonnen bij derden.

1.3 Aanleiding

Huidige situatie en gekende verstoringen

Het plangebied is gelegen aan de Mierhoopweg 34 te Nieuwerkerken, Limburg. Het terrein is momenteel in gebruik als boomgaard. Ten noorden van het plangebied is de huidige loods gelegen, hierlangs loopt ook een weg. Het is gelegen in een agrarisch gebied, ten noordoosten van het centrum van Nieuwerkerken.

⁴ CARTESIUS 2018

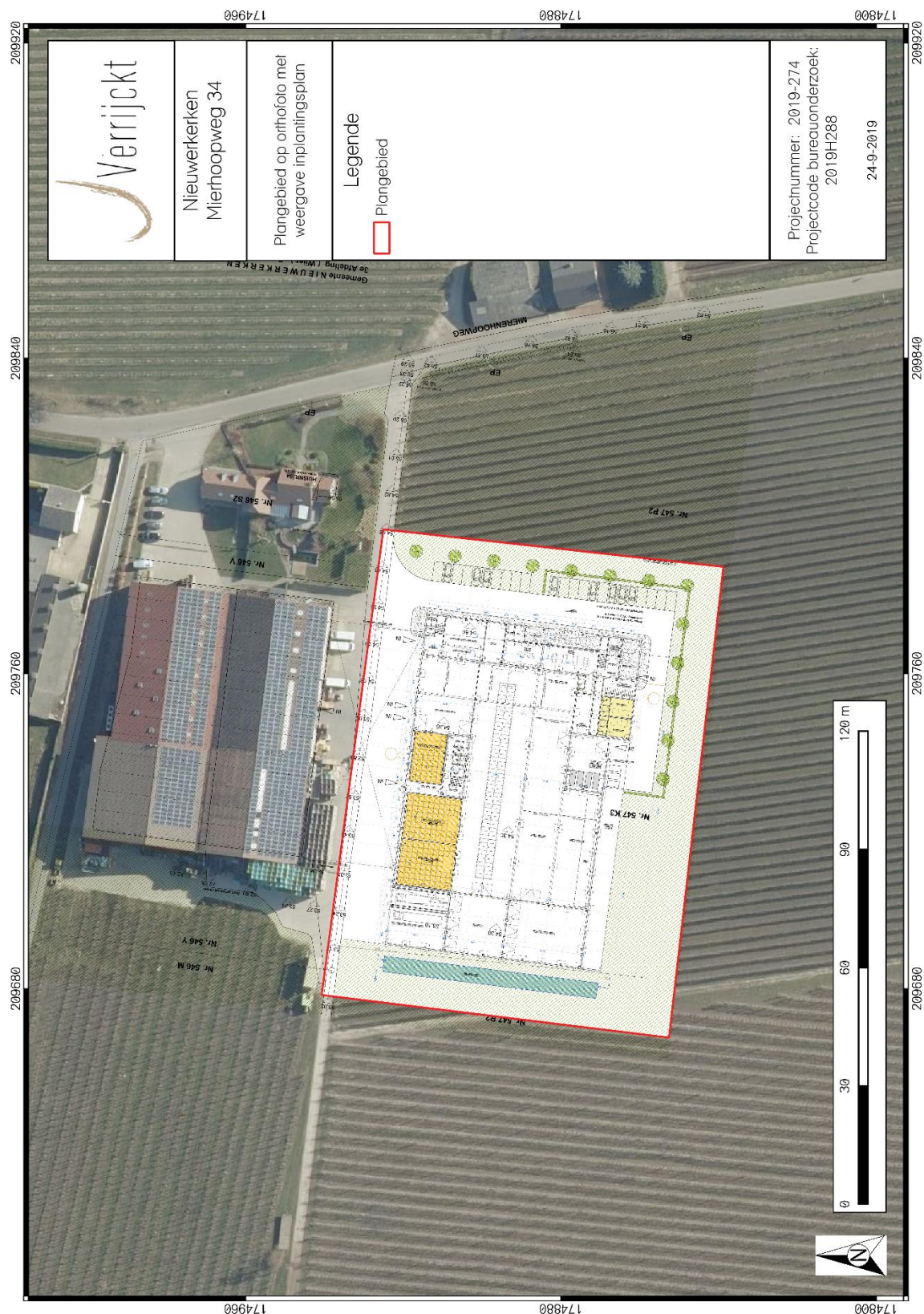
Figuur 3: Huidige situatie plangebied (© J.Verrijckt)

Geplande werken en bodemingrepen

De opdrachtgever plant op het terrein de bouw van een nieuwe loods. Hierbij worden eventueel in het plangebied aanwezige archeologische waarden onherroepelijk vernietigd. De aard en omvang van de ingrepen worden hieronder beschreven.

Centraal op het plangebied zal een grote nieuwe loods worden gebouwd. Deze zal o.a. bestaan uit twee frigo's voor het gesorteerde fruit, een laad en loskade, burelen, refter, lichtstraat, fietsenstalling en verschillende slaapcellen. De funderingen voor de nieuwe loods zullen tot ca. 80 cm diep worden uitgegraven. Rondom het gebouw zal ook een verharding aangebracht worden. Ten zuiden van de loods worden verschillende parkeerplaatsen aangelegd. In het noordelijke deel van het plangebied wordt een regenwaterbuffer gebouwd.

Meer gedetailleerde plannen worden in bijlage toegevoegd.

Figuur 4: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting⁵ op orthofoto⁶

⁵ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

⁶ AGIV 2018e

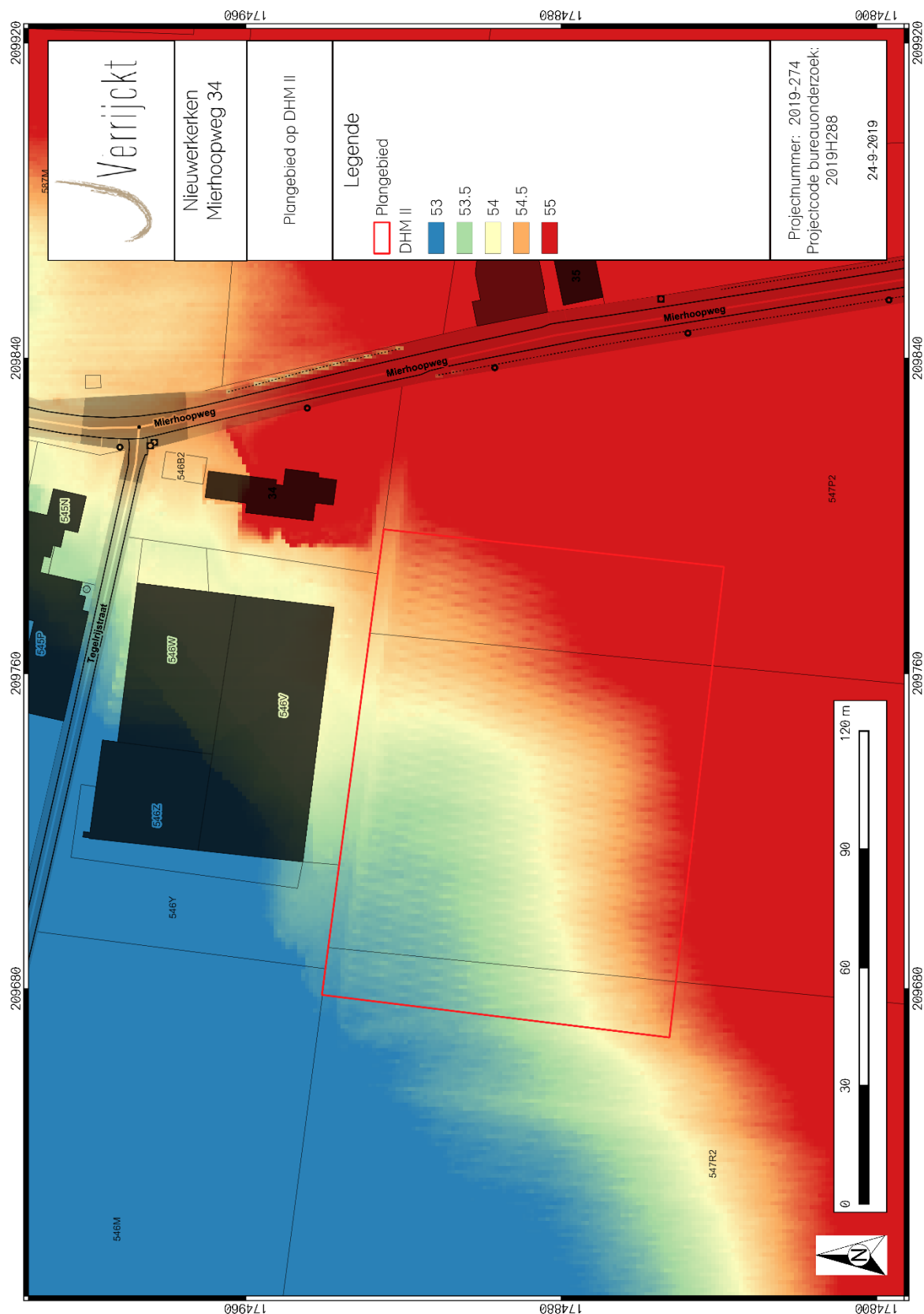
1.4 Assessmentrapport

1.4.1 Topografische situering

De exacte locatie van het plangebied is weergegeven op Fig. 1. Het plangebied is gelegen aan de Mierhoopweg 34 te Nieuwerkerken. Het terrein is gelegen in een landelijke zone, ten noordoosten van de dorpskern van Nieuwerkerken. Het plangebied is momenteel in gebruik als akkerland en is onbebouwd.

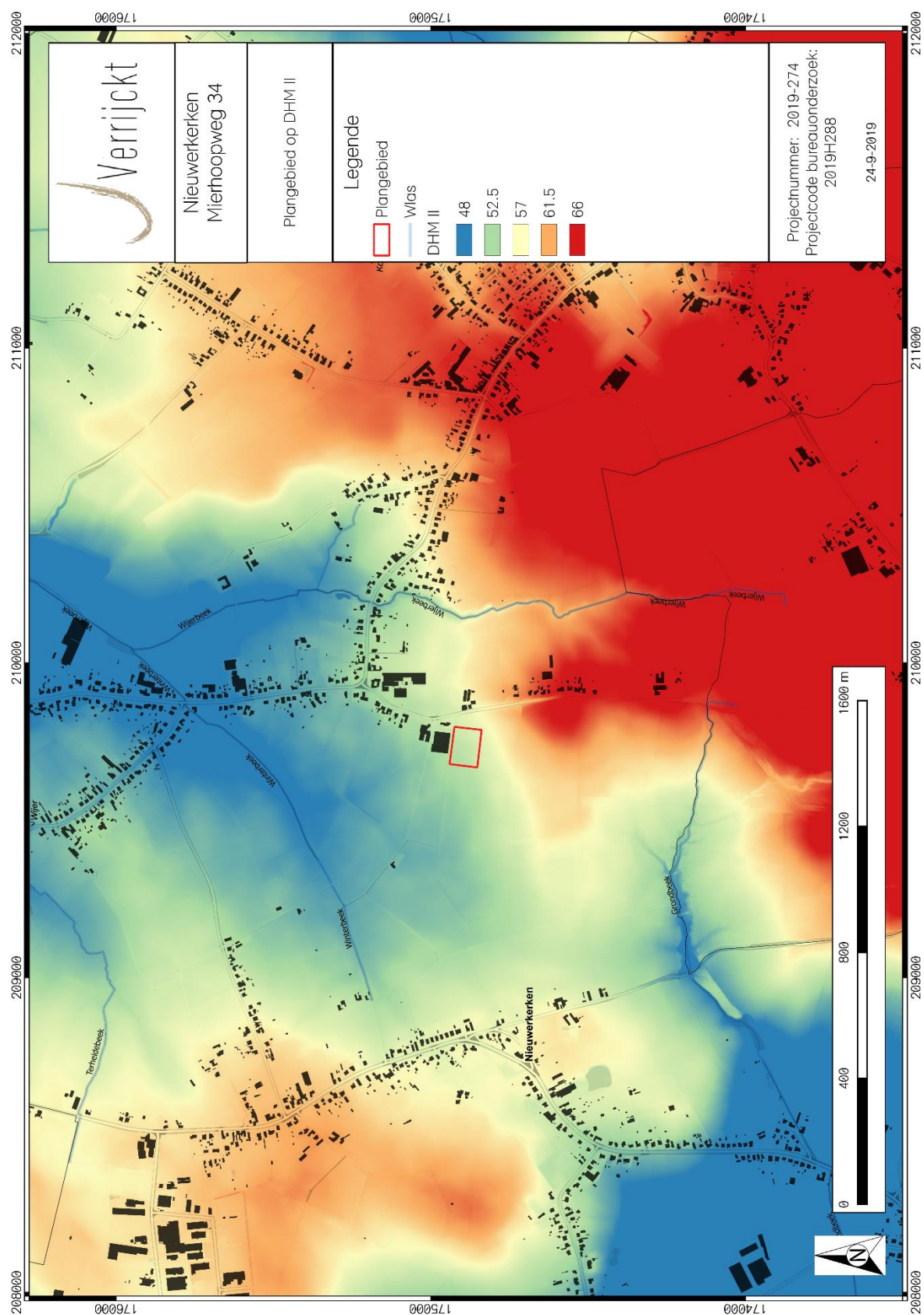
1.4.2 Landschappelijke en hydrografische situering

Het projectgebied bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) tussen 53,1 en 55,7 m + TAW. Het gaat hier om minieme hoogteverschillen binnen het plangebied die natuurlijk zijn. Hierbij ligt de iets lager gelegen zone in het noordwesten en de hoogst gelegen zone in het zuidoosten. De ruime omgeving van het plangebied bevindt zich tussen ca. 48,5 en 66,2 m + TAW. De Wijerbeek ligt op ca. 350m ten zuiden van het plangebied.

Figuur 5: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM)⁷

⁷ AGIV 2018b

Figuur 6: Plangebied en omgeving op het DHM^a

^a AGIV 2018b

In geomorfologisch opzicht bevindt het plangebied zich in Heuvelig vochtig Haspengouw.⁹ De streek 'Vochtig Haspengouw' kent een sterk versneden reliëf, ten gevolge van bronwerking en differentiële erosie: zachtere zandlagen versus resistente kleilagen.

1.4.3 *Geologische situering*

Paleogeen en Neogeen (Tertiair)

De omgeving van het plangebied wordt gekenmerkt door afzettingen van de Formatie van Boom.

De overspoeling bleek van een aanzienlijke diepte te zijn. Na de leperiaan-klei, wordt een tweede dikke kleilaag afgezet, de Boom Klei (Formatie van Boom), die in de ondergrond van de Kempen tot 100 m dik wordt. Zijn typische gebande structuur (blauwgrijze tot bruinzwarte klei, zandhoudend, afwisselend met dunne lagen silt) en het voorkomen van platte kalkversteringen, de septaria, vindt men terug tot in Saksen waar hij als Septarien-Ton gekend is.

Quartair 1/200.000

Op de Quartairgeologische kaart is het plangebied gekarteerd als type 1.

Bij deze eolische leemafzettingen heeft men te maken met pleistocene en de holocene afzetting. Van oud naar jong heeft men hier de Henegouwen leem, de bodem van Rocourt, Haspengouw leem, de bodem van Kesselt en tenslotte Brabant leem. Op deze kaart vindt men echter enkel Haspengouw leem en Brabant leem. Immers is ten eerste uit de diverse boorbeschrijvingen zeer moeilijk het verschil tussen Haspengouw leem en Henegouwen leem af te leiden, en heeft men ten tweede in geen één van deze boorbeschrijvingen de bodem van Rocourt, de Warneton humusrijke leem en de bodem van Kesselt herkend.

De pleistocene leem die in Midden-België afgezet werd, was hoofdzakelijk van Weichsel (Würm) ouderdom. Tijdens deze ijstijd brachten de winden die vooral uit het N-NW kwamen, buiten sneeuw ook loess en zand mee dat opgewaaid werd uit blootliggende sedimenten (ook de Noordzee lag toen droog). Dit materiaal werd dan later weer afgezet, waardoor Midden-België met een leemmantel werd bedekt. Deze leem werd op sommige plaatsen weggespoeld. Zo vindt men nu nog de maximale leemaccumulaties in de depressies langs de lijziden weer. Gebaseerd op de atmosferische vochtigheid kan men twee afzettingsperioden onderscheiden: het Hesbayaan en het Brabantiaan.

Quartair 1/50.000

Op de Quartair profieltypekaart wordt het plangebied voornamelijk gekarteerd als type 2, zandleem, waarbij er een afwisseling is van dunne laagjes zand (Formatie van Wildert) en leem (Brabant Leem). In het noordoosten van het terrein is er sprake van een groter aandeel zand ten opzichte van leem.

1.4.4 *Bodemkundige situering*

Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem in het plangebied gekarteerd als wLhc en wPhc.

⁹ DE MOOR & MOSTAERT 1993

Het plangebied wordt voornamelijk gekarteerd als wLhc, dit is een natte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont. De noordoostelijke hoek van het terrein wordt omschreven als een swPhc bodem, een natte, lichte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuurbodem.

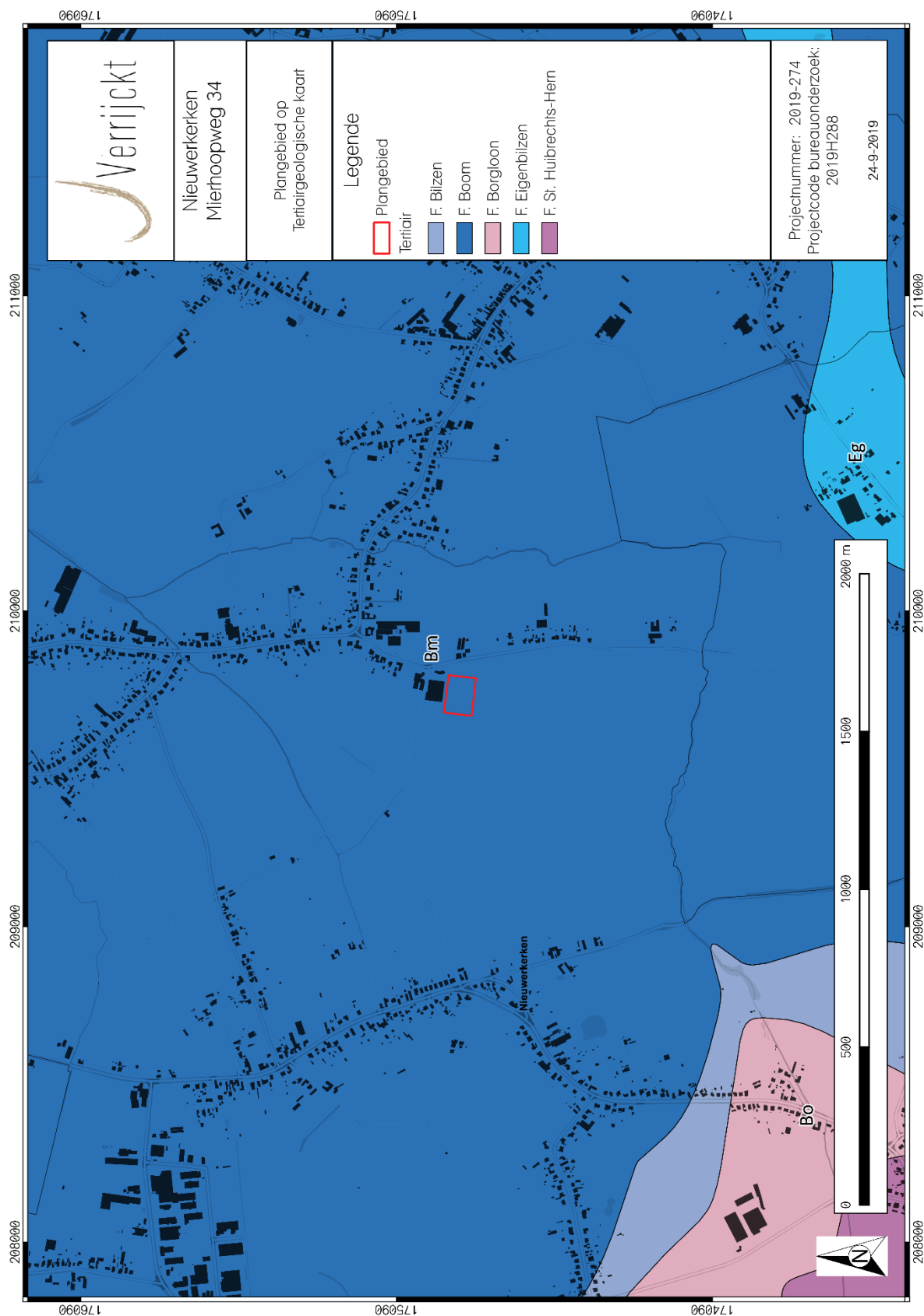
Er werden donderdag 26 september enkele controleboringen uitgevoerd op het terrein. De twee controleboringen gaven eenzelfde opbouw weer. Een Ap-horizont van ca. 10cm dikte, gevolgd door een bruine B-horizont van ca. 30-40 cm dikte. Hierna volgt een gele C-horizont met roestverschijnselen.

Figuur 7: Boring 1 (© J. Verrijckt)

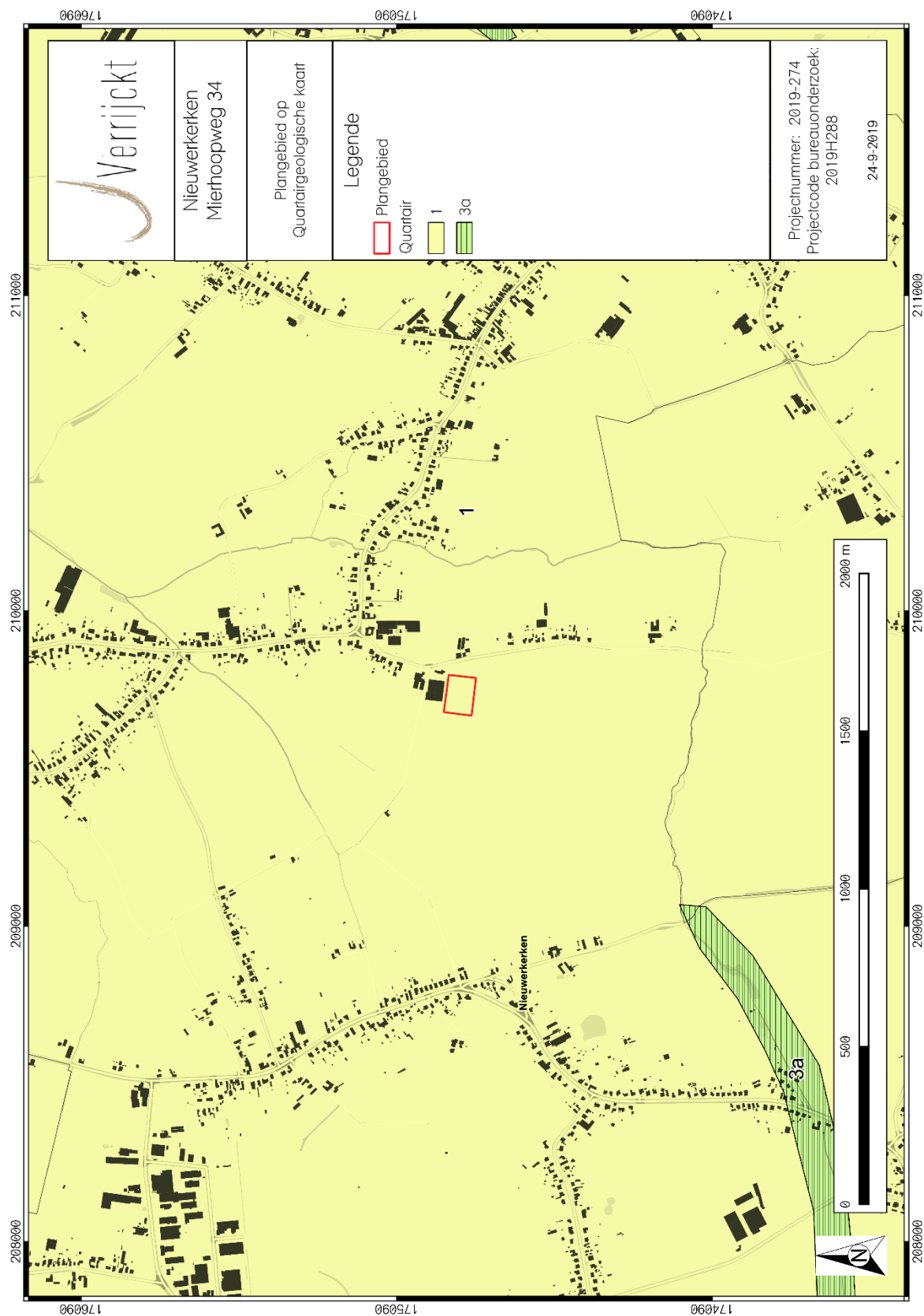

Figuur 8: Boring 2 (© J. Verrijckt)

Figuur 9: Plangebied op de Tertiairgeologische kaart¹⁰

¹⁰ DOV VLAANDEREN 2018b

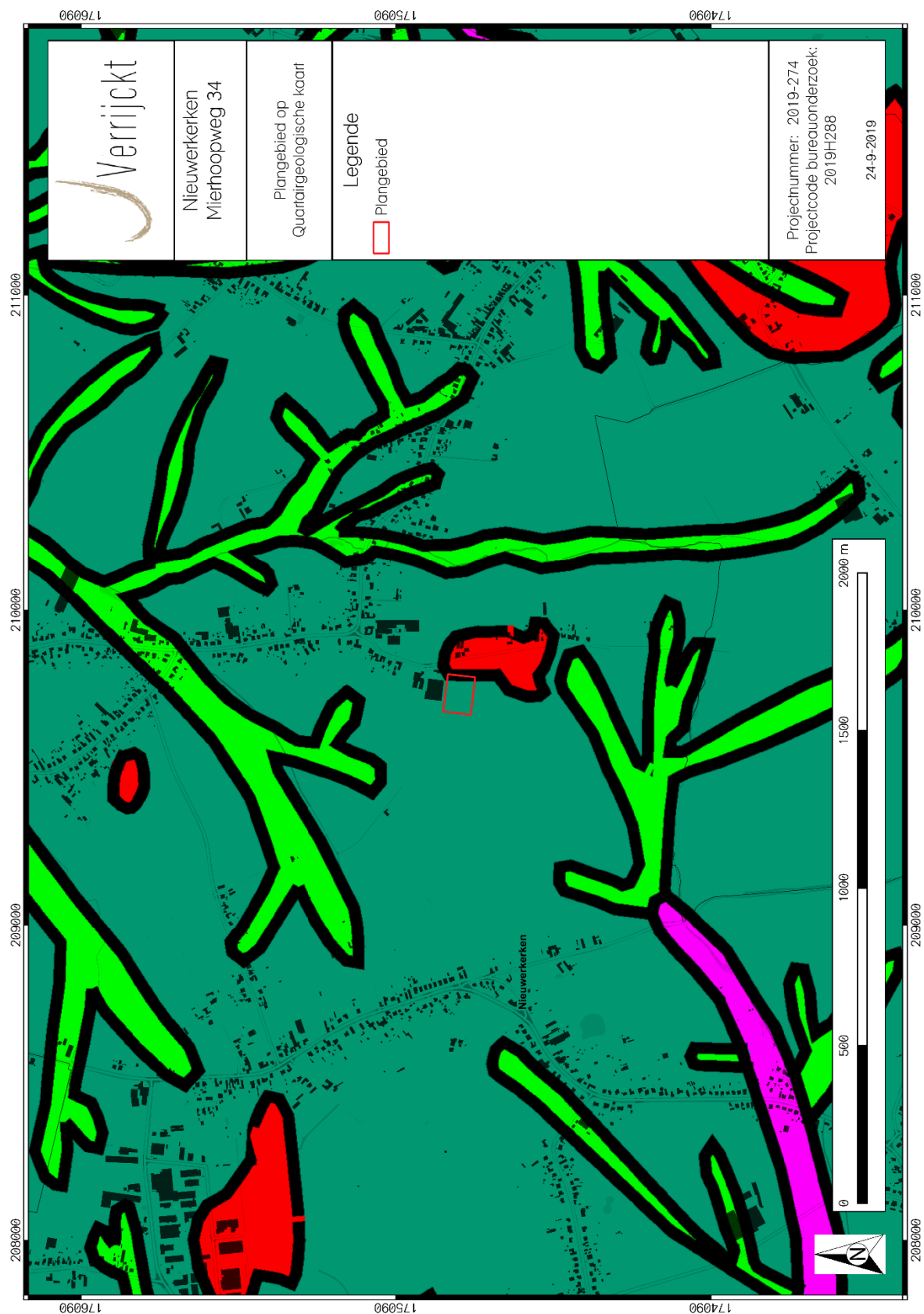
Figuur 10: Plangebied op de Quartairgeologische kaart 1:200.000¹¹

¹¹ DOV VLAANDEREN 2018c

1	
ELPw en/of HQ	ELPw Eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen; zand tot zandleem in het noordelijke en het centrale gedeelte van Vlaanderen; silt (loess) in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen. HQ Hellingsafzettingen van het Quartair.

Figuur 11: Kenmerken van de Quartairgeologische kaart betreffende het plangebied¹²

¹² DOV VLAANDEREN 2018c

Figuur 12: Plangebied op de Quartairegeologische kaart 1:50.000¹³

¹³ DOV VLAANDEREN 2018c

Figuur 13: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen¹⁴

¹⁴ DOV VLAANDEREN 2018a

1.4.5 Historische bronnen

Het plangebied ligt in Wijer, deelgemeente van de huidige gemeente Nieuwerkerken.

In de historische bronnen komt de gemeente pas voor in 1139 als Vileir, van het Romiense Villare, boerderij.

Wijer ontwikkelde zich als straatdorp en het vormde samen met Kozen een heerlijkheid, waarvan de zetel zich te Wijer bevond. De Sint-Pietersbandenkerk was een dochterkerk van de kerk te Herk-de-Stad. Het zogenaamde Kasteel van Wijer was vanouds de zetel van de heren van de heerlijkheid die Wijer en Kozen omvatte. Van 1365 tot 1423 was deze in bezit van de familie De Vivario (Van de Wijer). Van 1423 tot 1485 was ze eigendom van de Heren van Diest maar van 1485 tot 1672 tot de familie De Kerckhem. Het oorspronkelijke kasteel is vrijwel verdwenen, afgezien van de donjon met traptoren (16e eeuw). Tevens is er een bijbehorende kasteelhoeve bekend. Deze was ooit verbonden via een ophaalbrug. Tegenwoordig is er een stenen brug. Het is een vierkantshoeve, waarvan het oudste deel stamt uit 1648.

1.4.6 Cartografische bronnen

Villaret (1745-1748)

Het plangebied is voornamelijk gelegen binnen bosgebied, het noordelijke deel van het plangebied ligt binnen akkerland. Ten oosten van het terrein loopt de voorloper van de Mierhoopweg.

Ferraris (1771-1778)

Op de Ferrariskaart (Figuur 15) is te zien dat het plangebied volledig binnen bosgebied gelegen is. Het terrein blijft onbebouwd. Ten noorden van het terrein liggen enkele akkers en weilanden.

Vandermaelen (1846-1854)

De Vandermaelenkaart toont dat het bosgebied veel verkleind was. Enkel het noordelijke deel van het plangebied is nog gekarteerd als bosgebied. De rest van het plangebied wordt nu ingenomen als heide.

Atlas der Buurtwegen (1843-1845)

In het plangebied wordt weergegeven binnen één perceel, het gebruik van de grond wordt hier niet specifiek weergegeven. De huidige Mierhoopweg wordt aangegeven als 'Chemin n°7'.

Orthofoto's 1971, 2000-2003

De situatie op de orthofoto van 1971 blijft vrijwel ongewijzigd. Het plangebied is gelegen binnen akkerland. Ten oosten van de Mierhoopweg is bebouwing bijgekomen.

Op de orthofoto van 2000-2003 is te zien dat ten noorden van het terrein een loods gebouwd werd. Het plangebied zelf blijft nog steeds onbebouwd.

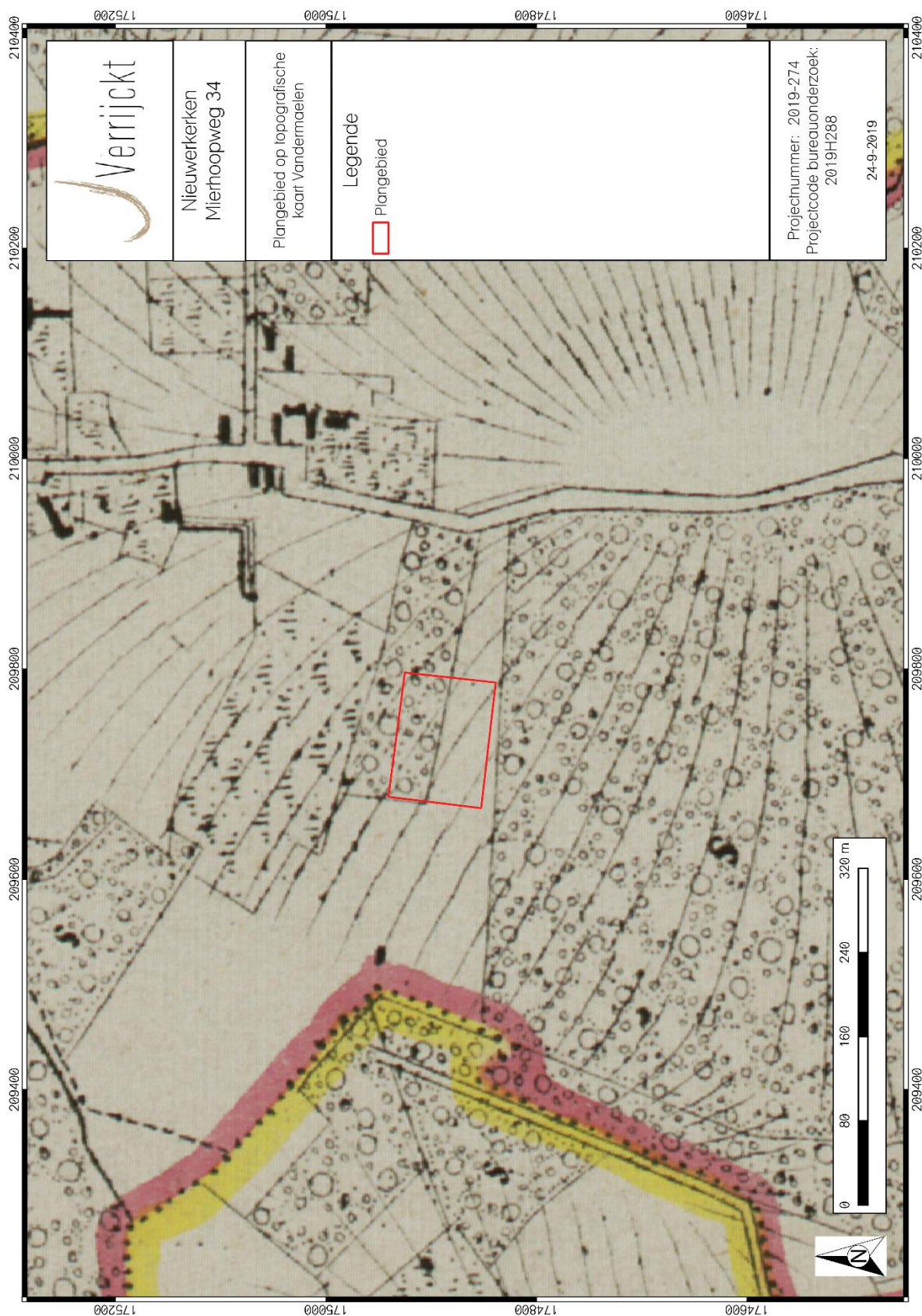
Figuur 14: Plangebied op de Villaretkaart¹⁵

¹⁵ GEOPUNT 2018a

Figuur 15: Plangebied op de Ferrariskaart¹⁶

¹⁶ GEOPUNT 2018c

Figuur 16: Plangebied op de Vandermaelenkaart¹⁷

¹⁷ GEOPUNT 2018d

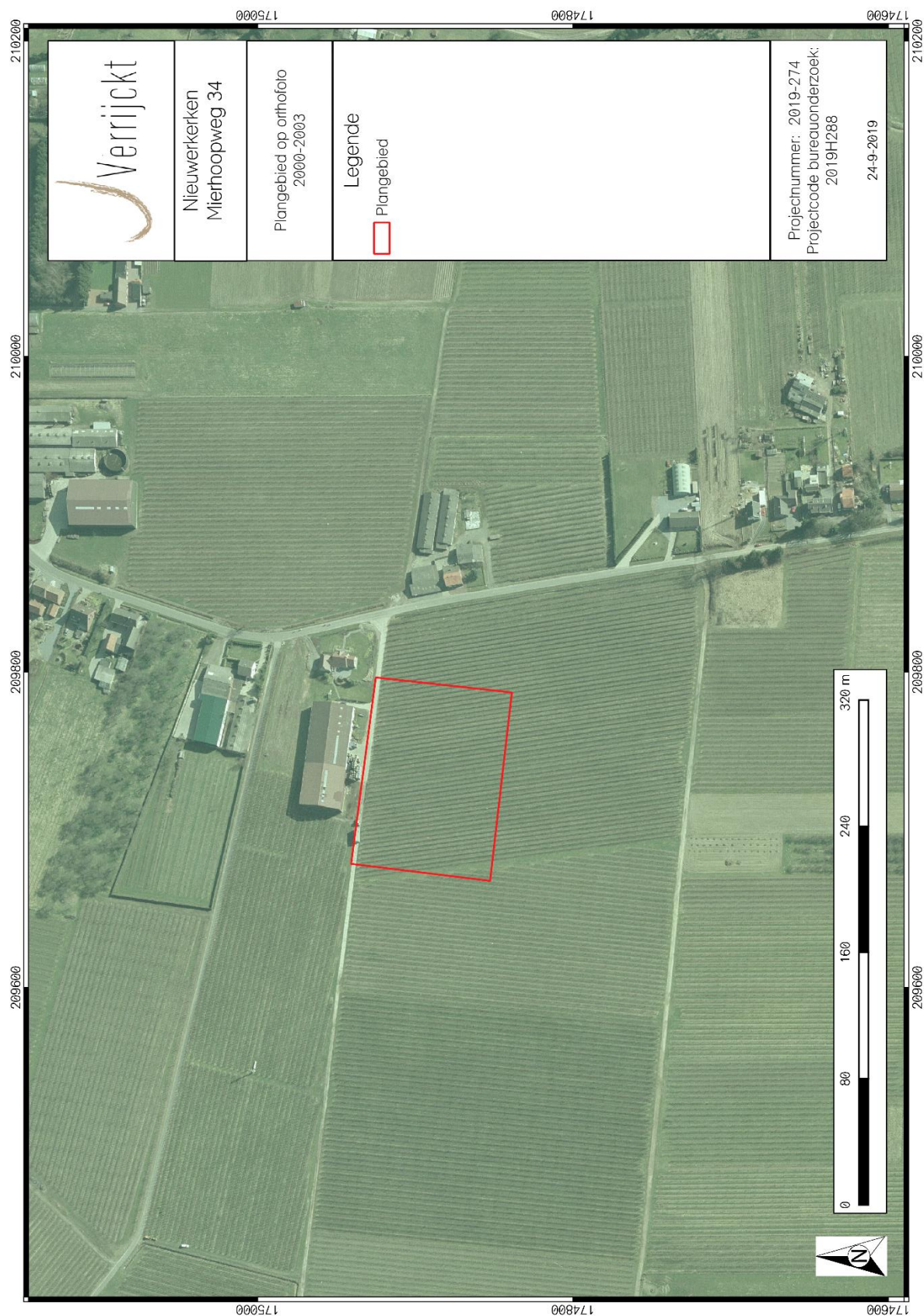

Figuur 17: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen¹⁸

¹⁸ GEOPUNT 2018b

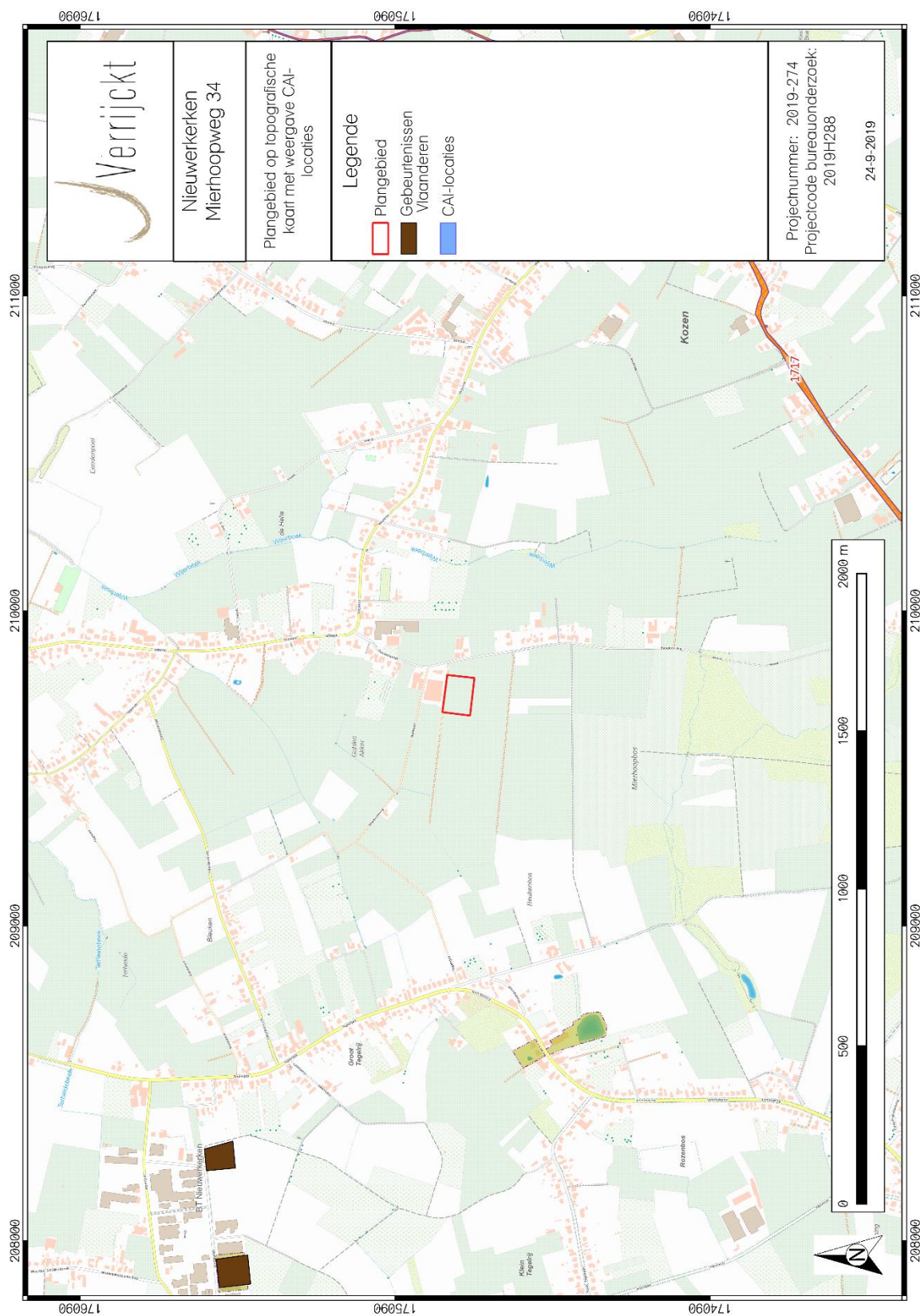
Figuur 18: Plangebied op de Orthofoto 1971

Figuur 19: Plangebied op orthofoto 2000-2003

1.4.7 Archeologisch bronnen

Binnen de contouren van het plangebied zijn er geen archeologische waarden gekend. Voor de ruime omgeving van het plangebied kunnen zowel de Centrale Archeologische Inventaris (CAI), als de archeologische gebeurtenissen, (vastgestelde) archeologische zones en goedgekeurde archeologienota's geraadpleegd worden. Er zijn in de nabije omgeving geen archeologische waarden gekend. Er werden wel twee prospecties met ingreep in de bodem uitgevoerd ten noordwesten van het plangebied. Beide terreinen leverden enkel recente sporen en verstoringen op, verder onderzoek was dus niet noodzakelijk.

Figuur 20: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart¹⁹

¹⁹ CAI 2018

1.5 Besluit

1.5.1 Beantwoording onderzoeksvragen

- Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?

Er zijn geen archeologische of historische gegevens beschikbaar over het plangebied. Er zijn ook geen archeologische waarden gekend in de nabije omgeving van het terrein. Er werden wel twee prospecties met ingreep in de bodem uitgevoerd ten noordwesten van het plangebied. Beide terreinen leverden enkel recente sporen en verstoringen op, verder onderzoek was dus niet noodzakelijk.

- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?

Het plangebied is momenteel in gebruik als akkerland. Aan de hand van de geraadpleegde bronnen konden geen gegevens gevonden worden dat het terrein verstoord werd.

- Wat is de impact van de geplande werken?

De opdrachtgever plant op het terrein de bouw van een nieuwe loods. Deze zal o.a. bestaan uit twee frigo's voor het gesorteerde fruit, een laad en loskade, burelen, refter, lichtstraat, fietsenstalling en verschillende slaapcellen. De funderingen voor de nieuwe loods zullen tot ca. 80 cm diep worden uitgegraven. Rondom het gebouw zal ook een verharding aangebracht worden. Ten zuiden van de loods worden verschillende parkeerplaatsen aangelegd. In het noordelijke deel van het plangebied wordt een regenwaterbuffer gebouwd.

- Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?

Er is geen informatie beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief uit archeologisch onderzoek op aanpalende of nabijgelegen percelen.

- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?

Er zijn niet afdoende aanwijzingen dat er binnen de contouren van het plangebied een archeologische site aanwezig is. Om uitsluitel te geven is verder archeologisch onderzoek noodzakelijk.

- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

Om na te gaan of er een goed bewaarde B-horizont, podzolbodem of paleobodem aanwezig is, waarbij een intacte bewaring van steentijdartefactensites mogelijk is, dient er een landschappelijk booronderzoek uitgevoerd te worden. Op basis van de resultaten van dit booronderzoek kunnen de vervolgstappen voor verder onderzoek beslist worden.

1.5.2 Archeologische verwachting

Het plangebied ligt in Wijer, deelgemeente van de huidige gemeente Nieuwerkerken. In de historische bronnen komt de gemeente pas voor in 1139 als Villeir, van het Romijnse Villare, boerderij. Wijer ontwikkelde zich als straatdorp en het vormde samen met Kozen een heerlijkheid, waarvan de zetel zich te Wijer bevond. De Sint-Pietersbandenkerk was een dochterkerk van die te Herk-de-Stad. Het zogenaamde Kasteel van Wijer was vanouds de zetel van de heren van de heerlijkheid die Wijer en Kozen omvatte. Van 1365 tot 1423 was deze in bezit van de familie De Vivario (Van de Wijer). Van 1423 tot 1485 was ze eigendom van de Heren van Diest maar van 1485 tot 1672 tot de familie De Kerckhem. Het oorspronkelijke kasteel is vrijwel verdwenen, afgezien van de donjon met traptoren (16e eeuw). Tevens is er een bijbehorende kasteelhoeve bekend. Deze was ooit verbonden via een ophaalbrug. Tegenwoordig is er een stenen brug. Het is een vierkantshoeve, waarvan het oudste deel stamt uit 1648.

Het projectgebied bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) tussen 53,1 en 55,7 m + TAW. Het gaat hier om minieme hoogteverschillen binnen het plangebied die natuurlijk zijn. Hierbij ligt de iets lager gelegen zone in het noordwesten en de hoogst gelegen zone in het zuidoosten. De ruime omgeving van het plangebied bevindt zich tussen ca. 48,5 en 66,2 m + TAW. De Wijerbeek ligt op ca. 350m ten zuiden van het plangebied. Het plangebied wordt voornamelijk gekarteerd als wLhc, dit is een natte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont. De noordoostelijke hoek van het terrein wordt omschreven als een swPhc bodem, een natte, lichte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuurbodem.

Er zijn geen archeologische of historische gegevens beschikbaar over het plangebied. Er zijn ook geen archeologische waarden gekend in de nabije omgeving van het terrein. Er werden wel twee prospecties met ingreep in de bodem uitgevoerd ten noordwesten van het plangebied. Beide terreinen leverden enkel recente sporen en verstoringen op, verder onderzoek was dus niet noodzakelijk.

De opdrachtgever plant op het terrein de bouw van een nieuwe loods. Deze zal o.a. bestaan uit twee frigo's voor het gesorteerde fruit, een laad en loskade, burelen, refter, lichtstraat, fietsenstalling en verschillende slaapcellen. De funderingen voor de nieuwe loods zullen tot ca. 80 cm diep worden uitgegraven. Rondom het gebouw zal ook een verharding aangebracht worden. Ten zuiden van de loods worden verschillende parkeerplaatsen aangelegd. In het noordelijke deel van het plangebied wordt een regenwaterbuffer gebouwd.

Op basis van bovenstaande gegevens is er een matige verwachting voor sites uit de steentijd, metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen (vroeg, volle en late middeleeuwen). Hoewel er tot nu toe geen archeologische waarden gekend zijn in de CAI, betekent dit niet automatisch dat er geen archeologische sites aanwezig zijn.

1.5.3 Potentieel op kennisvermeerdering

Op basis van bovenstaande archeologische verwachting kan een potentieel op kennisvermeerdering geformuleerd worden.

Gelet op het ontbreken van goed onderzochte, grootschalige archeologische onderzoeken in de omgeving van het plangebied, is er een hoog potentieel op kennisvermeerdering aanwezig.

1.5.4 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Na een uitgebreide bureaustudie waarbinnen historische, cartografische, geologische, geografische en bodemkundige bronnen werden onderzocht en teruggekoppeld aan het hedendaagse terreingebruik en de bouwplannen van de opdrachtgever, kan geconcludeerd worden dat tot op heden onvoldoende informatie gegenereerd is om de mogelijke impact van de geplande werken op een eventueel archeologisch vondsten- en sporenbestand aan te tonen.

Uit bovenstaande onderzoek kan niet met zekerheid gesteld worden dat er een, goed bewaarde, archeologische site aanwezig is en dat deze archeologische site bedreigt wordt door de geplande werkzaamheden. Gelet op de gekende gegevens uit de omgeving van het plangebied is de kans aanwezig dat er een archeologische site uit de steentijd, metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen aanwezig is. De aanwezigheid en bewaringstoestand van eventuele archeologische sites, alsook de potentiële bedreiging, kan enkel bevestigd worden door de uitvoering van een landschappelijk booronderzoek en eventuele vervolgonderzoeken. Hierbij moeten volgende vragen beantwoord worden:

Bodem

- Welke bodemhorizonten worden in de boringen of profielen aangetroffen en wat is de genese ervan? Welke zijn de bodemprocessen die hiermee geassocieerd worden?
- Wat is de relatie tussen deze bodemhorizonten en het omliggende landschap?
- Vertegenwoordigen deze horizonten relevante archeologische niveaus?
- Indien deze horizonten relevante archeologische niveaus omvatten:
 - o Wat is de aard van dit niveau?
 - o Heeft dit niveau een duidelijke begrenzing?
 - o Kan dit niveau gedateerd worden?
 - o Zijn er aanwijzingen dat dit niveau geassocieerd kan worden met een archeologische site?
 - o Wat is de bewaringstoestand van dit niveau?
 - o Wat is de impact van de geplande graafwerken op dit niveau?

Sites uit de steentijden en vuursteenconcentraties

- Zijn er steentijdartefacten aanwezig?
- Is er een clustering in de steentijdartefacten aan te wijzen?
- Wat zijn de grenzen van de ruimtelijke spreiding(en) van de steentijdartefacten?
- Wat is de datering van de artefacten?

Sporenbestand

- Zijn er sporen aanwezig? Wat is de aard en de datering van de sporen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Wat is de relatie tussen de bodem, de archeologische sporen en de landschappelijke context?
- Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)? Is er een relatie met omliggende vindplaatsen?
- Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?

Impact geplande bodemingrepen

- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud in situ)?

Motivatie en bepalingen mogelijk verder archeologisch onderzoek

- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:
 - o Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?
 - o Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?
- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?
- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?
- Wat is de financiële impact van eventueel vervolgonderzoek?

Volgens bovenstaande kan gesteld worden dat er niet voldoende informatie aanwezig is over de eventuele aan- of afwezigheid van archeologische sites. Er is wel voldoende informatie aanwezig om te beoordelen dat eventuele archeologische sites voldoende kenniswinst opleveren.

Gelet op de toekomstige bouwwerkzaamheden, is verder archeologisch onderzoek noodzakelijk.

1.5.5 Samenvatting

Naar aanleiding van de aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen, voor de bouw van een nieuwe loods aan de Mierhoopweg 34 te Nieuwerkerken werd een archeologienota opgesteld. Het onderzoek toonde aan dat er een matige verwachting is voor sites vanaf de steentijd tot de nieuwe tijd. Daarom wordt er een vervolgonderzoek geadviseerd, in eerste instantie in de vorm van een landschappelijk bodemonderzoek.

2 Lijst met figuren

Figuur 1: Plangebied op topografische kaart	2
Figuur 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB).....	3
Figuur 3: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting op orthofoto	8
Figuur 4: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM)	10
Figuur 5: Plangebied en omgeving op het DHM	11
Figuur 6: Plangebied op de Tertiairgeologische kaart	14
Figuur 7: Plangebied op de Quartairgeologische kaart 1:200.000	15
Figuur 8: Kenmerken van de Quartairgeologische kaart betreffende het plangebied	16
Figuur 9: Plangebied op de Quartairgeologische kaart 1:50.000	17
Figuur 10: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen	18
Figuur 11: Plangebied op de Villaretkaart	20
Figuur 12: Plangebied op de Ferrariskaart	21
Figuur 13: Plangebied op de Vandermaelenkaart.....	22
Figuur 14: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen	23
Figuur 15: Plangebied op de Orthofoto 1971	24
Figuur 16: Plangebied op orthofoto 2000-2003	25
Figuur 17: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart	27

3 Plannenlijst

Plannenlijst Nieuwerkerken, Mierhoopweg 34		Projectcode bureauonderzoek 2019-274
Plannummer		Figuur 1
Type plan		Topografische kaart
Onderwerp plan		Plangebied op topografische kaart.
Aanmaakschaal		1:10.000
Aanmaakwijze		Digitaal
Datum		24/09/2019 (raadpleging)
Plannummer		Figuur 2
Type plan		Kadasterkaart
Onderwerp plan		Plangebied op het GRB (kadasterkaart)
Aanmaakschaal		1:250
Aanmaakwijze		Digitaal
Datum		24/09/2019 (raadpleging)
Plannummer		Figuur 4
Type plan		Orthofoto
Onderwerp plan		Plangebied en toekomstige inplanting op orthofoto
Aanmaakschaal		1:2.000
Aanmaakwijze		Digitaal
Datum		24/09/2019 (raadpleging)
Plannummer		Figuur 5
Type plan		Digitaal Hoogtemodel
Onderwerp plan		Plangebied op DHM Vlaanderen
Aanmaakschaal		Onbekend
Aanmaakwijze		Digitaal
Datum		24/09/2019 (raadpleging)
Plannummer		Figuur 5
Type plan		Digitaal Hoogtemodel

Onderwerp plan	Plangebied en omgeving op DHM Vlaanderen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	24/09/2019 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 9
Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op tertiairgeologische kaart
Aanmaakschaal	1:50.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	24/09/2019 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 7
Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op quartairgeologische kaart
Aanmaakschaal	1:200.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	24/09/2019 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 9
Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op quartairgeologische kaart
Aanmaakschaal	1:50.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	24/09/2019 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 10
Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op bodemkaart
Aanmaakschaal	1:20.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	24/09/2019 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 11
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op Villaretkaart
Aanmaakschaal	1:14.400
Aanmaakwijze	Analoog
Aanmaakdatum	1745-1748
Datum	24/09/2019 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 15
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Topografische kaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgeteld door Joseph de Ferraris
Aanmaakschaal	1:11.520
Aanmaakwijze	Analoog
Aanmaakdatum	1771-1778
Datum	24/09/2019 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 13
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Topografische kaart, opgesteld door Philippe Vandermaelen

Aanmaakschaal	1:20.000
Aanmaakwijze	Analoog
Aanmaakdatum	1846-1854
Datum	24/09/2019 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 14
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Atlas der Buurtwegen
Aanmaakschaal	1:20.000
Aanmaakwijze	Analoog
Aanmaakdatum	1843-1845
Datum	24/09/2019 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 18
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Plangebied op Orthofot 1971
Aanmaakschaal	1:1.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Aanmaakdatum	1971
Datum	24/09/2019 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 16
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Plangebied op Orthofot 2000-2003
Aanmaakschaal	1:1.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Aanmaakdatum	2000-2003
Datum	24/09/2019 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 20
Type plan	Centraal Archeologische Inventaris
Onderwerp plan	Plangebied op CAI-kaart
Aanmaakschaal	1:1
Aanmaakwijze	Digitaal
Aanmaakperiode	2001-2016
Datum	24/09/2019 (raadpleging)

4 Bibliografie

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2016. *Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 2.0)*, Brussel.

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2017. Geoportaal. Available at: <https://geo.onroerenderfgoed.be>.

AGIV, 2018a. AGENTSCHAP GEOGRAFIE INFORMATIE VLAANDEREN: Topografische Kaart NGI 1:10000 raster, klassieke reeks. Available at: <http://www.geopunt.be>.

AGIV, 2018b. AGENTSCHAP GEOGRAFIE INFORMATIE VLAANDEREN: Digitaal Hoogte Model.

AGIV, 2018c. AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: Bodemerosiekaart. Available at: <http://www.geopunt.be>.

AGIV, 2018d. AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: Grootschalig Referentiebestand (GRB).

AGIV, 2018e. AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, meest recent, Vlaanderen. Available at: <http://www.geopunt.be>.

Anon, 2018. Tourisme Diest. Available at: <https://www.toerismediast.be/page-1/stad-diest/geschiedenis-van-diest/>.

BEYAERT, M. et al., 2006. *België in kaart. De evolutie van het landschap in drie eeuwen cartografie*, Brussel: Uitgeverij Lannoo.

CAI, 2018. Centraal Archeologisch Inventaris. Available at: <http://cai.onroerenderfgoed.be/>.

CARTESIUS, 2018. Cartesius. Available at: www.cartesius.be.

DE MOOR, G. & MOSTAERT, F., 1993. Geomorfologische kaart van België 1:50000. Kaartblad Oostende, Leuven.

DOV VLAANDEREN, 2018a. Databank Ondergrond Vlaanderen, Bodemkaart. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.

DOV VLAANDEREN, 2018b. Databank Ondergrond Vlaanderen, Neogeen/paleogeen (Tertiair). Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.

DOV VLAANDEREN, 2018c. Databank Ondergrond Vlaanderen, Quartair. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.

GEOPUNT, 2018a. GEOPUNT VLAANDEREN.

GEOPUNT, 2018b. GEOPUNT VLAANDEREN: Atlas der Buurtwegen Vlaanderen (ca1840). Available at: <http://www.geopunt.be>.

- GEOPUNT, 2018c. GEOPUNT VLAANDEREN: Ferrariskaart (1777). Available at: <http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2018d. GEOPUNT VLAANDEREN: Kaart Vandermaelen (1846-1854). Available at: <http://www.geopunt.be> [Accessed August 2, 2016].
- GEOPUNT, 2018e. GEOPUNT VLAANDEREN: Popp-kaart Vlaanderen (1842-1879). Available at: <http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2018f. Toelichting: Atlas Der Buurtwegen (1843-1845). Available at: <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.
- GEOPUNT, 2018g. Toelichting: Vandermaelen (1846-1854). Available at: <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/93795cd6-66d3-4310-83b2-5443adfee403>.
- IOE, 2018. Inventaris Onroerend Erfgoed. Available at: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be>.
- KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË, 2016. Toelichting: Ferraris (kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden). Available at: http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpFerraris_nl.html.
- DE MOOR, G. & MOSTAERT, F., 1993. *Geomorfologische kaart van België 1:50000. Kaartblad Oostende*, Leuven.

5 Bijlagen

- Inplantingsplan